

Hjælp, hvad gør jeg med formuen?

Af professor Lars Bo Langsted

Juridisk Institut, Aalborg Universitet

Kaffen var efterhånden begyndt at svide i maven på min jyske ven, da han forlod den femte bank, han havde besøgt den dag. Ganske vist var det et luksusproblem, syntes han selv, men 2 millioner kroner samlet på én konto i et pengeinstitut, var jo ikke netop det, Økonomi- og erhvervsministeren lige havde kaldt klogt i et indslag i fjernsynet. Tværtimod havde hun sagt, at en indskydergaranti på 300.000 kr. var rigeligt, og at man, hvis den skulle forhøjes, naturligvis kunne overveje at sætte den op til 375.000 kr. Begrundelsen var – så vidt min ven huskede det – at folk, der havde højere indskud, jo normalt havde forstået at sikre sig. Så dem var der ingen grund til at tage hensyn til.

Han havde arvet godt 2 millioner kroner, som nu stod på en konto tilhørende det privatskiftede bo. Han var enearving og havde fået udleveret boet til privat skifte, og medens han overvejede, hvorledes han skulle fordele og placere midlerne, trak pengene renter til boet, som havde en mere fordelagtig beskatning, end han selv havde. Kort sagt en ønskesituation, lige indtil finanssektoren var begyndt at ligne noget katten havde slæbt ind.

Først havde han taget det roligt. Herregud, at Korsbæk bank havde været lidt uforsigtig med deres udlån var jo ingen katastrofe. Men så var det også begyndt i USA og senere i Europa, og selv i Danmark var de små banker nu begyndt at se lidt afpillede ud, og flere var ligefrem fulgt i hælene på Korsbæk bank. Kunne man nu have fuld tillid til de store banker? Ja ganske vist var deres rating jo stadig flot, men så læste man, at de ikke længere rigtigt turde låne hinanden penge. Og hvis ikke de kunne have tillid til hinanden – hvem kunne så? I hvert fald ikke en stakkels jyde, der ingen indsigt havde i den førhen så bund solide sektor. Og hende ministeren havde jo sagt, at man skulle sikre sig... Senest havde han nu læst, at også en af de allerstørste banker herhjemme havde adskillige milliarder kroner i klemme i en netop kollapsede amerikansk bank. Og den knusende dygtige, altid seriøse direktør havde udtalt i et interview, at det også var kommet bag på ham, at engagementet havde været så kritisk. Han havde betragtet det som et "ret konservativt engagement med en af verdens største investmentbanker, der indtil for nylig havde haft en høj rating" og bankens engagement havde endda haft en 50 % overdækning i forhold til de nominelle værdier. "Men verden er ikke sædvanlig", som direktøren havde konstateret.

Min ven var nu ved at slide et par sko op og lægge yderligere kaffe i mavesåret, medens han var på shopping i de andre pengeinstitutter, som han hverken havde mere eller mindre tillid til end han havde til sit nuværende – men det var jo sådan set også underordnet, idet det afgørende var at komme under den magiske grænse på 300.000 kr. Han spekulerede på, hvorfor man ikke havde en grænse på 2 millioner, som man havde i Norge. Garantifonden ville jo alligevel, når han var færdig med sin nuværende øvelse, komme til at garantere for hans godt 2 millioner kr. Og tjente det egentlig noget fornuftigt samfundsmæssigt formål, at han nu var nødt til at sprede sine indskud "tyndt ud" på flere banker? Tværtimod kunne man jo mene, at hvis strømmen primært gik mod de store banker, så var det skidt for konkurrencen – og det var jo ikke så godt.

Min ven skuttede sig og gik ind på den lokale tankstation, hvor tankpasseren var jurastuderende og lige havde skrevet speciale i lov om en garantifond for indskydere og investorer. Han skulle lige have rekapituleret reglerne om indskydergarantien:

- 1) Fonden dækkede »navnenoterede indskud« i et pengeinstitut »indtil 300.000 kr. pr indskyder«
- 2) Der var en række konti, der blev dækket uden begrænsning. Det gjaldt blandt andet
 - a. Indekskonti
 - b. Kapitalpensionskonti
 - c. Børneopsparingskonti
 - d. Etableringskonti
 - e. Advokaters klientkonti
 - f. Skifteretskonti vedrørende dødsboer under offentligt skifte
 - g. Beløb, der var deponeret i henhold til deponeringsloven.
- 3) Indskydere kan være både fysiske og juridiske personer. Således kan et aktieselskab eller et interessentskab være indskyder.
- 4) Hvis flere personer står som indehavere af en konto, betragtes hver person som en selvstændig indskyder for sin del. Det vil sige, at hvis også konen satte penge ind på kontoen, kunne der stå 600.000 kr., som ville være dækket.
- 5) Beløbet på de 300.000 kr. blev først beregnet efter fradrag af eventuel forfalden eller kortfristet gæld til pengeinstituttet. Havde man således en kassekredit på anfordring på 100.000, der var fuldt udnyttet, og havde man 400.000 kr. stående på en konto, vil man kunne modregne de 100.000 og få udbetalt 300.000 af fonden. Men det betyder også, at har man 300.000 kr. stående på kontoen, vil man kun få udbetalt 200.000 kr.
- 6) Renter af indskuddet dækkes (udover de 300.000 kr.) frem til datoen for anmeldelse af betalingsstandsning eller afsigelse af konkursdekret. Renter påløbet efter dette tidspunkt henvises til anmeldelse i konkursboet.
- 7) Såfremt man har et individuelt værdipapirdepot i pengeinstituttet, vil man have krav på alle værdipapirerne i depotet uden beløbsgrænse. Kun hvis banken af en eller anden grund ikke kan udlevere værdipapirerne vil det blive aktuelt at se på en beløbsgrænse – nemlig modværdien af 25.000 €.

Skulle »uheldet« være ude – og ens pengeinstitut gå konkurs, lyder vejledningen fra fonden:

»Senest 1 måned efter instituttets konkurs vil du få tilsendt en oversigt over dit samlede mellemværende med instituttet. Herudover vil du modtage en vejledning, hvoraf det blandt andet vil fremgå, at du skal henvende dig i et nyt institut, som du fremover vil være kunde i. Dit nye institut vil hjælpe dig med at anmelde dit krav over for Garantifonden. Så snart Garantifonden har godkendt dit krav, og senest 3 måneder efter konkursen, vil pengene blive udbetalt eller overført til dig i dit nye institut.«

Således forsynet med juridisk rådgivning i hovedet og en is i hånd forlod min ven tankstationen. Stadigt grublende: Var det nu fornuftigt at oprette nye konti i andre banker? Hvis han sådan bare pludselig indbetalte 300.000 kr. måske endda i kontanter i en bank, hvor de ikke kendte ham, risikerede han da at blive anmeldt for hvidvask og pludselig at få besøg af bagmandspolitiet? Skulle man måske så hellere gå i obligationer? Og i så fald hvilke, Skulle man i stedet sy pengene ind i madrassen eller bare hæve dem på kontoen og så lægge dem ned i bankboksen i form af kontanter. Nemt var det ikke!